

334,73

2

9

КРАЉЕВИНА СРБИЈА, ЦРНА ГОРА И СЛОВЕНИЈА

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ И ЦРКВЕНА ДЕЛА

ЈЕДНА ПРАВИЛА 97656

25-X 1928

Београд

ЗА ОСНИВАЊЕ

ПОВЛАШЋЕНИХ ЗАНАТЛИСКИХ ЗАДРУГА

„БИБЛИОТЕКА“

МОНАСТАРСКА БИБЛИОТЕКА

727

БЕОГРАД

ИШТАМПАНО У КРАЉ.-СРП. ДРЖАВНОЈ ИШТАМПАРИЈИ

1897.

УГЛЕДНА ПРАВИЛА

за

оснивање повлашћених занатлијских
задруга.

Потписани бравари и столари сложили су се, да по биштим Правилима за оснивање занатлијских задруга, од 19. маја 1897 год. П.Бр. 2441. образују за себе задругу столарско-браварских занатлија, и у том циљу прописују ова

ПРАВИЛА

I. Име (фирма), циљ и печат задруге.

Члан 1.

Име (фирма) је задругино: Прва Београдска Повлашћена Столарско-браварска задруга.

Под тим именом задруга ће код Београдског трговачког суда протоколисати своју фирму и обављати све своје послове.

Члан 2.

Задруги је циљ: да се удруженом, материјалном и физичком снагом појединих задругара интензивније, савршеније и економног гледишта повољније поради на унапређењу занатске радиности, те да се у сваком погледу и савремене потребе потрошача задовоље и корист појединих задругара постигне.

Задруга ће израђивати све савршеније предмете из столарске и браварске вештине, и то како посебно, тако и оне, који су производ оба заната.

Члан 3.

Задруга има свој печат, с натписом около: *Прва Београдска Повлашћена Столарско-браварска Задруга*, а у средини знамење: два унакрсна кључа, сто и столица.

II. Средства.

Члан 4.

Средства, којима ће се задруга ради постигнућа истакнутог циља служити, јесу:

- а) основни улог задругара, који не може бити мањи од 200. динара;
- б) алат и материјал, који сваки задругар по могућству уноси у задругу;
- в) редовни улози задругара;

г) повластице, које задруга буде уживала по *Оштим Правилима за оснивање повлашћених занатлијских задруга*; и

д) ванредни приходи.

Задруга не одговара ни за какве раније или доцније учињене дугове својих задругара, сем у случају кад задруга, преко свога законитог представника, а на начин предвиђен овим правилима, да своју обавезу.

III. Задругари

Члан 5.

Задругар *Прве Београдске Повлашћене Столарско-браварске Задруге* може бити сваки столар и бравар, који је српски поданик и који је задобио еснафска права.

Задругари су двојаки: *редовни и привремени*.

Редовни су задругари мајстори, који имају све дужности и сва права, предвиђена овим правилима.

Привремени су задругари калфе, који у задрузи раде и које задруга као такове призна.

Члан 6.

Сваки, који жели постати било редовни било ванредни члан задруге, дужан је обратити се управи задрузиној и поднети јој:

а., доказ, да је српски поданик;

б., своје еснафско писмо;

в., писмену изјаву, да пристаје на све обавезе, предвиђене за задругаре у задружним правилима; а ако жели бити редовни задругар још и:

г., изјаву, колико ће на име основног улога унети у задругу.

О пријему задругара у чланство решава скупштина задругара саобразно чл. 5. ових правила.

Члан 7.

Дужности су редовног задругара:

а., да тачно и уредно отплавља све полове, који су му поверени;

б., да се повинује свима прописима, који за задругаре важе;

в., да улаже у фондове онако како је предвиђено овим правилима и прописима на основи тих правила издатим.

г., да благоразумно поступа с млађима и да их поучава; и

д., да у свакој прилици заступа интересе задругине и ради на њезином унапређењу.

Члан 8.

Права су редовног задругара:

а., да присуствује на задругиним скупштинама као њезин равноправни члан;

б., да бира часнике, а и да сам може бити изабран;

в., да уделује у чистој добити задругиној, сразмерно своме основном улогу; и

г., да се користи свима добротворствима, које задруга за своје чланове буде установила.

Члан 9.

Редовни задругар може иступити из задруге само по неоодољивој потреби.

У том случају враћа му се само основни улог, по одбитку 25%, у корист истог фонда.

О нужности иступања задругара из задруге решава управни одбор.

Противу решења управног одбора може се задругар жалити Министру Народне Привреде, у року од 15 дана. — Решење Министрово обавезно је за обе стране.

Члан 10.

Редовни задругар, који би радио на штету задруге, па би се то доказало, може бити искључен из исте.

О искључењу решава скупштина задругара.

У овом случају, задругару се враћа само основни улог, по одбитку 50%, у корист тога фонда.

Противу искључења задругар се може жалити Министру Народне Привреде, у року

од 15. дана. — Решење Министрово обавезно је за обе стране.

Члан 11.

Ако задругар иступи из задруге без надлежног одобрења, губи право на све улоге.

Ако би који од задругара, било редовних или привремених, умро пре оснивања *фонда за узајамно помагање задругара*, његовим законитим наследницима вратиће се сви улози. Овим правом могу се наследници умрлог задругара користити у року од три месеца по смрти задругара.

Члан 12.

У случају да редовни задругар, који је иступио из задруге по надлежном одобрењу (чл. 9. ових правила), постане чланом које друге повлашћене занатлијске задруге, у ком другом месту, па то докаже, добиће од задруге 75% од суме, коју је уложио у резервни фонд.

Овим правом може се задругар користити најдаље за два месеца, од дана ког је из задруге иступио.

Члан 13.

Привремени задругари улажу само у резервни фонд, по истом проценту по коме улажу и редовни задругари.

Ако привремени задругар иступи из задруге, враћа му се улог по одбитку 50%, у корист истог фонда; а ако пак постане редовни задругар, улог му се урачунава у основни улог.

Члан 14.

Привремени задругари немају права решавања на задругиним скупштинама, нити могу бити бирани.

Исто тако, они немају права уделовања у чистој добити задругиној.

Члан 15.

Дужност је привременог задругара:

а., да уредно и тачно долази на дужност;
б., да најтачније испуњава наредбе управине;

в., да брижљиво и по најбољем умењу израђује предмете, који му се повере;

г., да се уљудно понаша; и

д., да поверене му ученике поучава и са њима добро поступа.

Члан 16.

Привремени задругар, који би се показао недостојан, може бити искључен из задруге.

О искључењу решава заједничка седница управног и надзорног одбора.

У овом случају искљученом привременом задругару враћа се резервни улог. по одбитку 50% у корист резервног фонда.

Члан 17.

Редовни и привремени задругари, који су искључени из какве повлашћене занатлијске задруге, могу се примити за чланове ове задруге тек пошто годину дана проведу у каквој добро уређеној радњи и пошто поднесу доказ, да су се за то време добро владали.

Као чланови ове задруге не могу се никако примати они, над којима је казна искључења два пута примењивана.

IV. Ученици.

Члан 18.

Ученици у задрузи могу бити они, који су свршили основну школу и који нису млађи од 14. година.

Њих прима и отпушта управни одбор. О њиховом издржавању стара се задруга.

Члан 19.

О дужностима ученика, о њиховом владању и понашању, као и о посеђивању недељно-празничке школе, управа задругина прописује нарочита правила.

Члан 20.

Ученици се не смеју без преке потребе употребљавати на кућевне радове задругарских породица, већ искључиво у радионици и радњи

V. Управни и надзорни одбор.

Члан 21.

Управни и надзорни одбор бира скупштина задругара на годину дана.

Избор чланова за оба одбора потврђује Министар Народне Привреде.

Противу избора може се поднети жалба Министру Народне Привреде у року од 15. дана, рачунајући од дана избора.

Члан 22.

За управни и надзорни одбор скупштина бира по три члана,

Члан 23.

Дужности су управног одбора:

1., да води старање о целокупној задругиној имаовини;

2., да рукује свима пословима у радионици;

3., да најмање једанпут недељно држи седнице и на овима разматра стање задруге;

4., да на крају свака три месеца и свршетком године објављује у *Српским Но-*

винама изводе (билансе) о стању благајне и друштвене имаовине;

5., да сваких 15. дана, и кад год за потребно нађе, врши преглед благајне, свих књига и рачуна, и да сваку неисправност доставља одмах надзорном одбору и с њиме предузима потребне мере;

6., да за скупштину припрема извештаје и потребне предлоге;

7., да извршује сва скупштинска решења;

8., да Министру Народне Привреде подноси извештаје, које он буде тражио; и

9., да се стара о свему оном, што је потребно за унапређење задруге.

Члан 24.

Дужности су надзорног одбора:

1., да стално контролише рад управног одбора;

2., да прегледа и потврђује извештаје управног одбора, као и све изводе о стању благајне и имаовине задругине, који се јавности предају;

3., да сваког месеца, и кад год за потребно нађе, врши и сâм преглед благајне, књига и рачуна;

4., да управном одбору ставља примедбе на његов рад и даје му упутства; и

5., да неодложно и према свакоме предузима мере у циљу заштите задругиних интереса.

Члан 25.

Управни и надзорни одбор могу решавати, кад на њиховим седницама присуствују сви чланови.

Решења се доносе већином гласова.

Ако је који члан спречен да на састаanak дође, може накнадно на записнику изјавити свој пристапак, и у том случају, решење донесено од два присутна члана има важности.

Члан 26.

Сваки одборски записник потписују сви присутни чланови одбора.

Ко жели да одвоји своје мишљење, мора то изјавити писмено на самом записнику.

Члан 27.

Ако се управни и надзорни одбор у неком питању не би могли сложити, ствар се доставља Министру Народне Привреде.

Решење Министрово обавезно је за обе стране.

Члан 28.

Чланови управног и надзорног одбора солидарно су пред земаљским судовима одговорни за сваку материјалну штету, коју би задружи проузроковали било невршењем дужности, које су им овим правилима прописане, било несавесним вршењем.

Члан не одговара само по оном предмету, по коме је писмено на записнику изјавио да се не слаже са одлуком.

Члан 29.

Ако би се у току године који члан управног или надзорног одбора показао као штетан по интересе задругине, или недостојан за звање које му је поверено; или, ако би тешко оболео, па за дуже време не би могао поверену му дужност вршити, општа седница управног и надзорног одбора може га сменити и на његово место поставити друго лице из задруге, које ће вршити послове до прве редовне скупштине задругара.

Члан 30.

На општој седници управног и надзорног одбора председава председник надзорног одбора.

Решења се доносе већином гласова.

VI. Часници.

Члан 31.

Председник Управног одбора у исто је време и управник Задруге, и њезин законити представник.

Члан 32.

Дужности су управника:

1.. да руководи свима пословима и извршује решења управног одбора;

2., да распоређује послове на задругаре и раднике, и да им даје потребан материјал;

3., да се стара, да послови у радионици теку правилно и да се на време свршавају;

4., да прима израђене предмете и уводи их у инвентар;

5., да по упуштвима управног одбора и оценама оцењивачког одбора распродаје израђене предмете и прима нове поруџбине;

6., да израђује платне спискове и ове са потписима својим шаље благајнику на исплату;

7., да се стара о тачном прикупљању фондовних улога;

8., да води надзор о долажењу задругара на дужност;

9., да се стара, да се ученици поучавају у занату и да уредно посеђују недељно-празничну школу;

10., да ситније размирице између задругара сам расправља, а веће доставља управном одбору;

11., да управном одбору подноси предлоге о свему што би се тицало бољег и тачнијег вршења послова у задрузи; и

12., да даје одсуство, и то: редовним задругарима 1, привременим до 3, а ученицима до 7. дана највише.

Члан 33.

Управник задруге не може у исто време бити и њезин благајник.

Члан 34.

Благајника бира управни и надзорни одбор. Он не мора бити члан задруге, али мора бити вичав благајничким пословима.

Да ли ће и колико благајник полагати задрузи на име кауције, решавају управни и надзорни одбор.

Члан 35.

Благајник је одговоран за сваку штету коју би Задрузи причинио.

Члан 36.

Благајник је у исто време и књиговођа Задруге.

Његов рад подлежи сталном надзору управника задруге, и повременом надзору управног и контролног одбора.

Члан 37.

Управни и надзорни одбор одређују колику ће суму новаца моћи благајник код себе држати. Сав остали приход предаваће благајник на приплод Београдској Задрузи.

Поједине потребне суме изузимаће благајник из новчаног завода по одобрењу управног одбора.

Члан 38.

Деловођ је у задрузи лице, које за то одреди управни одбор.

VII. Скупштина.

Члан 39.

Скупштину *Прве Београдске Повлашћене Столарско-браварске Задруге* састављају сви редовни задругари.

Скупштине су: *редовне* (годишње) и *ванредне*.

Редовна скупштина састаје се сваке године, најдаље до конца Јануара, а ванредна се сазива према потреби.

На скупштинама се може пуноважно решавати, кад на њима присуствује најмање $\frac{2}{3}$ задругара.

Решења се доносе апсолутном већином гласова. Ако се гласови наједнако поделе, сматра се да је предлог одбачен.

Скупштина може пуноважно решавати све дотле, док на њезиним састанцима присуствује половина и један члан више од оног броја, који се је затекао при отварању њезином.

Члан 40.

Редовна скупштина ради ове послове:

1., бира председника и деловођу скупштинског и два потписника записника;

2., разматра извештаје управног и надзорног одбора о раду задругином и њезином стању, доноси о тим извештајима своју одлуку и даје разрешницу одборима;

3., одређује плату управнику, благајнику и деловођи;

4., одобрава буџет свију прихода и расхода задрузиних;

5., одређује проценат фондовних улога;

6., решава о појединим предлозима управног и надзорног одбора;

7., решава о изменама и допунама правила;

8., решава о подели чисте добити на задругаре; и

8., бира чланове за управни и надзорни одбор.

Члан 41.

Ванредну скупштину сазивају, према указаној потреби, или управни или надзорни одбор, или кад то од управног одбора захте ¹/₃ редовних задругара.

Ако управни одбор на захтев ¹/₃ редовних задругара не хтедне сазвати ванредну скупштину у року од 7 дана, сазваће је надзорни одбор у даљем року од 7 дана; не хтедне ли то учинити ни надзорни одбор, Министар народне привреде, на захтев задругара, наредиће да се скупштина

сазове и одредиће лице, које ће скупштину сазвати.

Ванредна скупштина решава само она питања, ради којих је и сазвана. — У осталом, за њу вреде одредбе, које су овим правилима предвиђене за редовну скупштину.

Члан 42.

Сазив скупштине мора се објавити у *Српским Новинама*.

Од дана последњег огласа до дана скупштинског састанка мора протећи најмање три дана.

Члан 43.

Решења скупштинска вреде тек пошто их одобри Министар народне привреде:

VIII. Књиговодство.

Члан 44.

У задрузи ће се водити ове књиге:

1., *Пописник или инвентар*;

2., *Ручна књига или Подсетница*, у којој ће се бележити сви издаци, сва примања, сва дуговања и све што је по појединим пословима било;

3., *Дневник*, у коме ће се бележити засебно примања а засебно издавања; и

4., *Партијалник или књига вересије*, у коме ће се бележити по партијама сва задругина дуговања и потраживања.

Инвентар и дневник морају бити потврђени судом.

Све горе побројане књиге водиће *благајник*.

Члан 45.

Сем књига, именованих у горњем члану, у Задрузи ће се водити још и ове :

1. *Инвентар алата и прибора ;*
2. *Књига материјала, у којој ће се по партијама заводити свака количина набављеног материјала ;*
3. *Књига израђених предмета, у којој ће се по партијама заводити сви израђени предмети са њиховим ценама ;*
4. *Књига проданих предмета ;*
5. *Књига поруџбина ; и*
6. *Књига службеник, у којој ће се бележити : коме је материјал издат, кад и у којој количини, и за израду кога предмета ; затим : кад је дотични примио предмет на израду и кад га је израђеног предао ; и најзад : од какога је материјала и колико претекло. — Ову књигу потписиваће обе стране.*

Ко ће коју од горњих књига водити, одредиће општа седница управног и надзорног одбора.

Члан 46.

Све задругине књиге морају се уредно и чисто водити. У њима не сме бити мрљања и радирања.

IX. Фондови.

Члан 47.

Задруга има два фонда :

1. *Основни фонд* : за одржање и унапређење радње, као и за набавку материјала, савршенијих справа, алата и т. д.
2. *Резервни фонд* : за покриће могућих губитака.

У основни фонд улази :

- а., основни улог, који задругари улажу приликом ступања у задругу ;
- б, проценат од месечне зараде задругара и чисте годишње добити задруге ; и
- в, ванредни приходи, као државна помоћ, завештања и т. д.

У резервни фонд улази :

- а, проценат од месечне зараде задругара и чисте годишње добити задруге ; и
- б, приходи од казне.

Члан 48.

Приходе реченога фонда предавање управа концем сваког месеца на приплод Београдској Задрузи.

Новац из овога фонда не сме се ни на што трошити, сем на што је овим правилима опредељен, нити се сме задужити.

Члан 49.

О узајамном помагању и изнемоглости, болести и смрти, као и о помагању породица умрлих задругара, задруга ће, у току од 2 године по одобрењу ових правила, установити фонд за узајамно потпомагање задругара.

Правила овога фонда поднеће се на одобрење министру народне привреде.

Х. Радионица.

Члан 50.

Задруга ће се старати да увек има удобну радионицу и да се у њој одржава чистота.

Члан 51

О реду и раду у радионици управни и надзорни одбор прописује нарочити правилник.

ХI. Стовариште и филијал.

Члан. 52

Уз радионицу задруга ће имати своје стовариште свих израђених предмета.

Ово стовариште може бити и одвојено од радионице.

Члан 53.

Задруга ће по могућству отварати у унутрашњости Србије филијале за распродају својих предмета.

ХII. О казнама.

Члан 54.

За неуредност, непослушност и немарљиво вршење своје дужности задругари оба реда могу бити кажњени:

а., опоменом;

б., укором;

в., новчаном казном од 1—15 дана месечне зараде; и

г., искључењем из задруге.

Прву казну изриче управник задруге, другу и трећу управни одбор, а четврту скупштина задругара на предлог управног одбора.

Противу друге и треће казне задругар се може жалити надзорном одбору, у року од три дана, чије је решење извршно.

У случају искључења из задруге, задругар се може користити одредбом последњег става чл. 10. ових правила.

Приликом искључивања задругара из задруге, на скупштини се решава тајним гласањем, без дебате,

ХІІІ. Надзор.

Члан 55.

Министар народне привреде има право надзора над целокупним задругиним радом.

Његовом изасланику задруга ће стављати на расположење све књиге, све рачуне и сва документа.

Упуства, која би министар народне привреде давао задрузи, као и његова решења, обавезна су за задругу.

Члан 56.

Управни и надзорни одбор дужни су министровом изасланику давати обавештења о свима задружиним пословима, ако би то он од њих затражио.

ХІV. Ликвидација.

Члан 57.

У случају да ова задруга мора ликвидирати, скупштина задругара изабраће ликвидациони одбор, који ће са изаслаником министра народне привреде, прегледати све рачуне и књиге, потписати сву имаовину, саставити извод о свему, овај објавити у *Српским Новинама* и по том извршити ликвидацију.

Члан 58.

Пошто се испуне све обавезе задругине, остатак имовине поделиће се на све задругаре, сразмерно њиховим улозима.

ХV. Закључне одредбе.

Члан 59.

Задруга може, по одобрењу скупштине, ступити у савез са осталим повлашћеним занатлијским задругама, а у циљу оснивања заједничке штедионице.

У корист оснивања ове штедионице, задруга може, по одобрењу скупштине и министра народне привреде, изузети извесну суму из резервног фонда.

Члан 60.

Кад задруга буде имала од сваког заната, који су у њој заступљени, најмање по четири члана, управа задругина издејствоваће код министра народне привреде одобрење, да се у задрузи може образовати еснаф.

Члан 61.

Сви прописи еснафске уредбе, у колико се тичу еснафских мајстора, калфи и ученика, и у опште занатске радње, важе и потпуно су обавезни за ову задругу.

Члан 62.

Ова правила вреде кад их одобри и потврди министар народне привреде.

Члан 63.

Одмах по одобрењу и потврђењу ових правила, привремена управа сазваће скупштину задругара ради избора сталне управе и извршења свега осталог што буде потребно.

Члан 64.

Стална управа, која буде изабрана на првој скупштини задругара (чл. 62. ових правила), настаће одмах код министра народне привреде, да се овој задрузи даду све повластице предвиђене у чл. 1. *Општих Правила за оснивање повлашћених занатлијских задруга.*

Потписани усвајамо ова *Правила*, при-
мамо на себе обвезе, које су у њима пред-
виђене, и изјављујемо: да ћемо у року од
три месеца најдаље, пошто нам се Пра-
вила одобре и потврде, а повластице даду,
приступити извођењу задругиног циља.

. ог 1897 год.

у Београду.

Оснивачи Задруге

Бр. 2441. Из одељења за трговину, ра-
диност и саобраћај министарства народне
привреде, 23. маја 1897 год. у Београду.

24. 6. 37255